

A. Creëer een positief, veilig en rijk leerklimaat door ...

elk kind zich thuis te laten voelen in de klas.

- Geef de leerlingen de kans om spontaan te vertellen over iets dat ze leuk vinden en laat andere kinderen eerst iets erbij vertellen voordat de leerkracht al meteen iets toevoegt.
- Leg de link naar de eigen ervaringen van de kinderen als je een klasgesprek doet.
- Roep ervaringen van kinderen op of laat hen nieuwe ervaringen opdoen door indien nodig voorbereidingsactiviteiten te doen.
- Geef kinderen die het nodig hebben, meer tijd om een spreekopdracht voor te bereiden.
- Maak tijd voor kinderen en luister echt naar hen als ze spreken. Maak non-verbaal duidelijk dat je luistert en dat je de inbreng van de kinderen boeiend vindt.

elk kind te benaderen vanuit groeimogelijkheden.

- Let erop dat ieder kind zijn/haar nodige spreekkansen krijgt. Dit is afhankelijk van het kind zelf; bv. het karakter, een bepaald moment, ...
- Fouten worden niet afgestraft. Fouten dienen als leermomenten waarop je feedback geeft. Heb in je feedback ook aandacht voor de inhoud van de boodschap.
- Zorg voor veel positieve bevestiging.

een rijk aanbod te doen op vlak van taal, spelletjes, teksten, ...

- Zorg voor een rijk aanbod aan speelmateriaal. Verander de inkleding van de hoeken naargelang het thema en vanuit de interesse van de leerlingen.
- Praat als leerkracht zelf veel en zorg voor een rijk taalaanbod. De leerlingen ervaren zo een goed voorbeeld van spreekvaardigheid.
- Speel als leerkracht mee in de hoeken. De leerkracht heeft een voorbeeldfunctie waarin hij/zij in volledig correcte zinnen met de leerlingen in interactie is.
- Interactief en zelfontdekkend projectwerk is een mogelijkheid om mondelinge vaardigheden en woordenschatuitbreiding na te streven.
- Stimuleer de samenwerking tussen kinderen. Door met elkaar te spreken, leren ze ook van elkaar en zijn ze ook bezig met actief luisteren.

met alle kleuters/leerlingen te werken aan alle doelen van taal.

- Ontwikkel woordenschat bij leerlingen d.m.v. functionele opdrachten (rijke taken) uit te voeren waarbij de leerlingen door te handelen tot een ruimere, actieve woordenschat komen.
- Treed meer in interactie met taalzwakkere leerlingen dan met taalsterkere leerlingen. Taalzwakkere leerlingen krijgen de nodige feedback om hun mondelinge vaardigheden uit te breiden.
- Vereenvoudig het taalaanbod voor taalzwakkere leerlingen niet (o.a. letterlijke herhaling, korte zinnen, boekentaal omzetten naar spreektaal). Streef naar een basisspreekvaardigheid en zelfs iets meer dan dat.

bewust om te gaan met taal in alle vakken en activiteiten.

- Geef in de kleuterklas én in de lagere klassen veel spreekmomenten gedurende de hele dag én dus ook tijdens alle lessen. Dus taal de HELE dag!
- De leerlingen leren om in een gesprek kritisch te reageren op de vragen en de opmerkingen van de leerkracht of van andere kinderen.
- Ook tijdens de lessen LO werken aan spreekvaardigheid en woordenschatontwikkeling.
- Klasgesprekken: hanteren van een kwaliteitsvolle vraagstelling en waken over spreekkansen, om mondelinge vaardigheden te bevorderen (interactie IIn & IIn, interactie Ikr & IIn)

positief om te gaan met taalheterogeniteit.

- Kinderen die niet het Nederlands als thuistaal hebben:
  - mogen in hun eigen taal spreken om beter (o.a.) boodschappen te begrijpen tijdens bv. hoekenwerk, ...
  - mogen in hun eigen taal vertellen tijdens o.a. het onthaal, klasgesprekken, ...

B. Maak gebruik van betekenisvolle taken door...

te zorgen voor een motiverende taak.

- Zorg voor interessante opdrachten. (betrokkenheid, leefwereld)
- Zorg dat er voldoende uitdaging en leerpotentieel in de opdracht zit.
- Werk naar een concreet doel toe. Maak dit doel duidelijk.
- Laat kinderen experimenteren.
- Laat kinderen samenwerken.

het gebruik van taal in deze activiteit functioneel te maken.

- Zorg dat taal een middel is om een voor de kinderen interessant doel te bereiken.
- Zorg dat kinderen zowel kennis, vaardigheden als attitudes moeten inzetten en ontwikkelen.
- Werk aan relevante eindtermen.

kinderen aan te zetten tot interactie.

- Creëer kansen voor kinderen om samen te werken, informatie/ideeën/opinies uit te wisselen, te overleggen, ...
- Gebruik afwisselende werkvormen/groeperingsvormen.

taken te contextualiseren.

- Bouw verder op ervaringen en voorkennis van de kinderen.
- Bouw abstracte inzichten en bewerkingen op vanuit concrete ervaringen en voorbeelden.
- Pas abstracte inzichten opnieuw toe op concrete gevallen.

C. Ondersteun door ...

zelf in interactie te gaan met de kinderen.

- Reflecteer over je eigen interactiestijl.
  - Stel je zoveel mogelijk op als begeleider en minder als leider. (Doe mee met de kinderen. Ga mee aan tafel zitten....)
  - Wees alert voor wat kinderen zeggen en pik daar met je eigen taalaanbod op in.
  - Help kinderen door middel van bijvragen om zelf het probleem op te lossen (en niet de pap in de mond te geven, ...).
  - Help de kinderen verwoorden wat ze willen zeggen.
  - Speel zelf gedifferentieerd in op reacties en vragen van kinderen.

- Maak je taalaanbod toegankelijk.
  - Spreek in volledige en correcte zinnen.
  - Zorg voor een rijk en duidelijk taalaanbod.
  - Maak nieuwe taal concreet door ze te verbinden met:
    - een handeling, beweging, actie
    - een voorwerp
    - woorden die het kind al kent
    - ervaringen die het kind al opdeed in zijn/haar leefwereld
  - Onderhandel samen met het kind over de betekenis van woorden.

- Bevorder interactie door gesprekstechnieken toe te passen.
  - Blijf doorvragen.
  - Kaats terug wat kinderen zeggen.
  - Breid wat kinderen zeggen uit.
  - Stel vragen ter bevestiging.
  - Daag kinderen uit, lok hen uit hun 'tent'.
  - Denk na over de vragen die je stelt. Stel zeker voldoende open vragen.

- Geef constructieve feedback.
  - Richt je feedback vooral op de inhoud en minder op de vorm (correct taalgebruik).
  - Corrigeer het taalgebruik van kinderen eerder onrechtstreeks via je reacties (in plaats van rechtstreeks).
  - Richt je ondersteuning vooral op het proces. Reflecteer met de kinderen of laat kinderen onderling reflecteren over hun taalgebruik en over hoe ze de taak aanpakten.

- Ondersteun kinderen op verschillende punten bij een spreektaak:
  - Doel kennen en uitvoeren, bv. door samen een voorbeeld te maken
  - Afstemming publiek
  - Idee bedenken
  - Structuur/samenhang
  - Woordenschat/begrippen, bv. door ervaringen op te roepen
  - Tempo, gebaren, ...
  - Strategieën, bv. door de manier van aanpak te bespreken, voorkennis op te roepen, ...
  - Attitude
  - Zelfredzaamheid, bv. door te leren om hulp in te roepen van anderen

interactie tussen kinderen te stimuleren.

- Bied kinderen de kans om samen te werken en elkaar te ondersteunen.